

Hans Peter Hanssens tale i Hygum forud for rigsdagsvalget

Taler

Hans Peter Hanssen
Politiker

Dato

1. juli 1906

Sted

Folketingets talerstol,
Christiansborg

Omstændigheder

Den eksakte dato er ikke angivet. Kan alene dateres til sommeren 1906.

Først vil jeg tale lidt om Sønderjylland.

Viden om gaar min Vej i disse Dage, snart mod øst og snart mod Vest. I Forgaars var jeg nede i Sundeved, i Gaar ved Aarøsund, i Dag her i Nærheden af Ribe. Himlen hvælver sig klar og ren. Luften er stærk og frisk. Skovene staar i Efteraarets Farvepragt. Sønderjylland ligger i Sollys foran mig, og Gang paa Gang maa jeg udbryde: Hvor er det dog dejligt!

Og som jeg kører ud over Landet, dukker Billed paa Billed frem. Under en frisk Brise sejlede jeg i Gaar ned ad Alssund. Da tænkte jeg paa en dejlig solklar Septemberdag for nogle Aar siden. For hvide Sojl drev jeg hen over det sølvblaa Sund, lagde ind i en lille Vig af Augustenborgfjord, op over Landet, ad tranæe bugtede Veje, mellem høje Hegn, over gule Stubmarker og gennem Skov og Krat gik det, ind i disse store, venlige Landsbyer, hvor høje, hvide Bindingsværkshuse dukkede op mellem mægtige Abildgaarde, hvis Træer bugnede af rød og gylden Frugt -.

Jeg var i Sundeved. Benveddens røde Bær lyste i Hegnene - disse Hegn, min Barndoms Glæde! Her har jeg samlet Sneglehuse og plukket Smørblomster i den tidlige Vaar og lange Græsstraa fulde af saftige Jordbær i den varme Sommer. Dejlige er mine Hegn i Foraaret, naar Pilen staar med gule Gæslinger og Slaatjørnen med hvide Blomster, mens det mangefarvede Løv pipper frem spædt og fint i den første fagre Grøde - i Sommertiden, naar den vilde Hyben strækker sine blegrøde Roser ud til alle Sider, og Kaprifoliens Sødtduftende Blomsterklaser ligger henkastede over Løvhænget - i Efteraaret, naar

Brombærranker fulde af glinsende sorte Bær strækker sig ud over de smalle Veje, og de brune Hasselnødder sidder saa løse i Klaserne, at man kan ryste dem ned i Vognen - og ved Vintertide, naar man efter Fygevejr kører en Kanetur i Maaneskin og under Bjældernes sagte Klang i Forbifarten fortrylles af de mange fantasifulde Skabninger, som Snestormen har formet og de dunkle Skygger givet Liv! Og bag Hegnene de tavse hvide Kors -.

Ud over Højderyggen gik min Vej. Paa Bakkekammen stod jeg med Bøsse og Hund. Mit Blik gik milevidt ud over Sletten.' Søerne laa i Solglans ved min Fod. Vildgæssene trak i store Flokke hen over de blege Moser. Og jeg elsker disse Bakker, naar Gyvelen klæder dem i sit guldgule Skrud og Lyngen i siri violette Pragt -.

Vest paa gik min Vej. Byerne ligger paa Tværhylder. Ud over de grønne Enge græsser det rødbrogede Kvæg. Sidst saa jeg denne milevide Græsslette en varm Sommerdag i Høhøstens Tid. Alt var Travlhed. Engene var fulde af glade Mennesker. Vognene for frem og tilbage. Og midt i Travlheden græssede magelige Kvæghjorde fjernt og nær, de viltre, ungdommelige Kvier sammenlængede to og to, for at de ikke i deres ustyrlige Overmod skulde sætte over Grøften og ind i Naboens duftende Høstakke. Jeg har set Engene ved Aftentider, naar Mosekonen begynder sit Bryg og Elverpigerne deres Dans, mens Taagen breder sig, skjulende Kvæget og Høstakkene til kun enkelte Trægrupper dukker frem som Øer over Havet.

Og jeg har staaet paa Diget og set ud over Vesterhavet og ind over Marskens Fedme og forstaaet Marskbonden, som ved Synet af denne Velsignelse i glad Selvfølelse sagde til sin rejselystne Søn: »Min Dreng, her er Marsken. Hele den Øvrige Verden er Gest. Hvad vil Du i den Ørken!« 'Dejligt er der i Sønderjylland. Og »denne Bostavn er vor, og vi elsker den for, hvad den var, hvad den er, hvad den bliver igen.«

Hvad den var! Minderne slaar mig imøde, hvor jeg end færdes. Blikket vider sig til vor Oldtid graa. Og jeg maa tænke paa Uffe og Vermund, paa Folke og Hervør, paa Guldhornene fra Møgeltønder og Stenene fra Dannevirke - dem alle, ogsaa den sidst fundne over Domkirkens Dør.

En af vore Digtere, Laurids Bruun, har i »Alle Synderes Konge« skildret Prins Otto af Danmark, som han stævnedes hjem ude fra den store Verden. Ved

Nattetider red han op over den mørke Hede til Dannevirke. Han fandt Volden besat af utallige Kæmper - alle Tider var repræsenteret, Ansigterne var sønderflænget. i Brystet gabede store Saar, Klæderne var fulde af levret Blod, - det var de utalte Slægter, der før hans Tid havde ført Grænsekampen i Syd.

Aarhundreder er gaaet i Graven siden den Tid, men endnu staar vor gamle Grænsevold som et Minde om Thyra, om Margrethe og Valdemar og alle de andre, som her har staaet med Sværdet i den ene og Murskeen i den anden Haand.

Vest for Skovene, som omgiver Aabenraa, ligger der en stille Høj. Før ved Kongevejen, nu afsides og glemt. Her paa Urnehoved holdt Svend Estridsen Ting med sine gæve Mænd, Dagen før han døde. Her hyldede Sønderjyderne Knud den Sjette. Her begyndte Nordslesvigs danske Bønder Kampen mod de tysksindede Embedsmænd, den Dag de tørnede sammen med Herredsfogden Nis Henriksen og spækkede hans røde Kappe saa tæt med Pile, at han saa ud som et Pindsvin, da han sprængte bort fra Tinget.

Der ligger et gammelt, vejrbidt Slot ovre i Sønderborg. Ingen ved, hvem der har bygget det. Men det rejstes allerede i Absalons Tid for at værne Landet mod de Fremmedes Angreb. Her sad Drostens Peter Hessel fangen. Her fejrede Valdemar Atterdag sit Bryllup under Gigers og Pløjters Klang, efter at Landet, takket være Niels Ebbesens raske Daad, atter havde faaet en dygtig Konge af den gamle Stamme. Her sad Bondens Ven, Kong Christian, fængslet i sytten lange Aar, mens Høgehæren rasede i Landet. Dybere end Rynkerne i hans forgræmmede Ansigt var Furen, som hans Fingre under den endeløse Vandring drog i Marmorbordet.

Ak ja, Minderne slaar mig imøde alle Vegne. Op over den bloddøbte Bakke gik min Vej, og de talte til mig fra Hus og Gaard, fra Busk og Krat, fra Stok og Sten - og fra de tavse Grave langs den alfar Vej. - Hvor jeg kommer, - i Dag gik min Vej forbi Gram, og jeg tænkte paa Erland Kalf, forbi Rødding, og jeg tænkte paa hin mindeværdige Dag, da gæve nordslesvigske Mænd indviede Nordens første Højskole, saa til Hygum, hvor de slog mig imøde fra Kirken' derovre, hvor de gamle, stærke nordslesvigske Præster fra Reformationstiden havde hjemme, og hvor Hans Thomassøn samlede den første danske Salmebog. Alle Vegne lærer Minderne os, hvad vi var.

Og jeg gaar fra Møde til Møde. Frejdige Sange modtager mig. Ordet lyder frit, snart, mandigt og djærvt, snart tungt og alvorligt, saa atter lunefuldt og skæmtende, vemodigt, saa Taarerne staar Tilhørerne i øjnene, og bidende vittigt, saa Latteren runger ind over Salen, men Tonerne er altid danske, saa ægte danske i Bund og Grund. De viser, hvad vort Land er. Og hvad det bliver. Ja, derfor raader vi ikke. Men vi sukker: Gud give Dig Fremtid, som han gav Dig Minder, og vi tror, at den BØn vil gaa i Opfyldelse.

Men nu vil jeg fortælle et lille Eventyr: Der var engang en dejlig Prinsesse. Og hun vilde gifte sig. Det blev kundgjort i alle Aviser, og det spurgtes viden om Land. Bejlerne skulde blot melde sig. Det gik, som det i Reglen gaar i Eventyrerne -' der meldte sig tre.

De skulde møde personlig, for at Prinsessen selv kunde faa Lejlighed til at vælge eller vrage. Den første, der bankede paa, var en lærd Mand. Jeg hedder Hahn [Hanssens Modkandidat ved Valget], sagde han og brystede sig, thi han mente, at det Navn var en anbefaling for en Mand, der vilde gøre Haneben.

»Jeg har studeret Alverdens Paragrafer,« sagde han. »Jeg kan læse dem baade forfra og bagfra, og jeg kan fortolke dem som ingen anden. Jeg forstaar den Kunst at gøre rødt og hvidt til sort og hvidt, og jeg ved, hvordan man skal bære sig ad med at give Borgerne flere Pligter og færre Rettigheder.«

Prinsessen saa forundret paa ham. Der maa mere til, tænkte han og fortsatte: »Jeg er ogsaa Opfinder af den Kunst at fratage Forældrene Retten til at opdrage deres Børn!«

Da sendte Prinsessen ham et isnende koldt Blik, som gik ham til Marv og Ben. Og dermed gik han rent fra Snøvsen.

»Uha, hvor her er varmt!« sagde han. »Min Far steger ogsaa Hanekyllinger i Dag, svarede Prinsessen, akkurat ligesom Prinsessen i Andersens Eventyr: »Væk med ham.«

Saa kom den næste. Han var ogsaa en studeret Mand. »Jeg hedder Adler« [den anden af Hanssens Modkandidater], sagde han lidt forlegen. Det var baade fordi Navnet havde en fremmed Klang, og fordi det ikke var populært i Prinsessens Land. Den Fugl var nemlig hendes Fjendes Skjoldemærke. »Men jeg er so dansk,

so dansk. Derfor gaar jeg kun i Nationaldragt,« sagde han og slog sig paa sin Maskeradedragt.

Prinsessen saa forundret paa ham. Der maa mere til, tænkte han og fortsatte:
»Jeg har studeret Principerne. Jeg kan Alverdens Principer paa mine Fingre. Jeg har læst alt, hvad der er skrevet om dem i Bøgerne og kan ogsaa selv skrive om dem. Det vil vist mere Prinsessen at høre et lille schmukt Stykke, som jeg lige har skrevet.«

Og saa tog han et Stykke Papir op af Lommen, trak Vejret rigtig dybt og begyndte at læse - akkurat ligesom jeg nu gør: »Kandidaturen Hahn er det nationalistisk formummede, kapitalistiske Undertrykkelsesprincip. [Dette og de følgende Citater er taget fra et af Hedaktør Adler udbredt Valgopraab].

Han saa op - Prinsessen var aandsfraværende.

Der maa mere til, tænkte han. Saa trak han Vejret tre Gange, for det var et meget svært Sted, og læste derpaa videre: »Kandidaturen Adler er det enhver Kapitalisme og dermed ogsaa den tyske Afternationalisme overlegne antikapitalistiske, det socialistiske Princip.«

»Er det ikke morsomt?« spurgte han og saa op.

Men da opdagede han, at Prinsessen gabede af Kedsomhed.

Saa gik han fra Snøvsen. »Uha, hvor er det varmt,« sagde han.

Da sendte Prinsessen ham et isnende Blik, idet hun svarede: »Min Far steger ogsaa ørneunger i Dag! Væk med ham!«

Saa kom den tredje Bejler. Han var lidt undselig, for han vidste, at han ikke havde meget at rose sig af. »Af mine Modstanderes Udtalelser,« sagde han, »har jeg faaet det Indtryk, at jeg ikke forstaar mig paa Paragrafer, - og de har ogsaa givet mig Attest for, at jeg er for dum til at forstaa Principerne.«

»Men jeg elsker Dig,« tilføjede han varmt og inderligt. »Jeg har holdt af Dig, saa langt jeg kan huske tilbage, og jeg vil elske Dig trofast til min Dødsdag. Alle mine Evner og Kræfter staar til Din Tjeneste. Jeg vil give Dig mit Liv, om det

kræves -.«

Da saa hun mildt og venligt paa ham, og den 23. tror jeg, at hun vil give ham sit Ja. Derfor vil jeg raabe et: »Leve Prinsessen!«

Kilde

folketingstidende.dk

Kildetype

Dokumentation på online medie

Tags

Folketingstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/h-p-hanssens-tale-i-hygum-forud-for-rigsdagsvalget-i-sommeren-1906>